

Social utblick

Villy Wiklund

Rapporter om barn . . .

Hur barnomsorgen är utformad och fungerar kan beskrivas på många olika sätt. Socialstyrelsen har nyligen lämnat en rapport om barnomsorgen i siffror 1979–1983 som innehåller uppgifter ur kommunernas barnomsorgsplaner. Häftet innehåller tabeller och diagram men inga uppgifter om kvalitén i verksamheten. Dessa frågor kommer att redovisas i en rapport längre fram. Sammanställningen visar stora variationer mellan olika kommuner när det gäller antalet platser. Orsakerna härtill kan inte läsas ut ur denna "hård-data".

Utformningen av den nuvarande barnomsorgsplaneringen har kritiserats. Anledningen härtill är bland annat att det siffermaterial som tagits fram inte haft direkt anknytning till det faktiska behovet av omsorg som finns i kommunerna. Hur verkligheten skall återspeglas i planeringen har nyligen redovisats i en utredning om Barnomsorg – behov, efterfrågan, planeringsunderlag (SOU 1979: 57, 58). Utredningen som föreslår förbättringar i planeringsarbetet gör en redovisning av de befintliga och de eventuella framtida statistikällor som skulle kunna användas som underlag. Även här rör det sig således om olika sifferserier, om barns ålder, förvärvsintensitet, föräldrarnas arbetstider o dyl.

Vi behöver förbättra vårt planeringsunderlag, men jag är mycket rädd för att vi flyr till diskussionen om befolkningstal och bredden på klädska, i stället för att ta oss an den viktiga och svåra frågan, hur skall vi få ett barnvänligt samhälle där vi bryr oss om alla barn. Ett motiv till min fråga är att jag

nyligen läst en bok om "Välfärdens vilsebarn". Den är skriven av en grupp barnläkare, psykologer och socialarbetare i Uppsala och handlar om barn som gått vilse, som stötts ut ur gemenskapen. Men det handlar inte bara om barnen. Det handlar också om deras föräldrar som är fulla av ärr efter smällar från en hård och kall omgivning. Även författarna till boken har påverkats av undersökningen. En uttrycker det på följande sätt: "Mina egna känslor inför den verklighet som blivit allt tydligare för mig är en kombination av vrede, resignation, medkänsla, medlidande och skam".

Verkligheten går dock att påverka, framtiden är inte given. Sekretariatet för framtidsstudier har i en delrapport behandlat "Barn – Sverige". Författare till rapporten är Birgitta Johansson-Hedberg, chef för utbildningsradions förskolesektor. I förordet till rapporten framhålls att en grundläggande utgångspunkt är att frågor om omsorg och omsorgsbehov aldrig kan förstås utan att sättas in i sitt samhälleliga sammanhang. Hur vackra deklarationer man än formulerar som mål för barnomsorg och skola, kommer resultatet ändå att utebli om de samhälleliga förutsättningarna saknas. För den skull ställde man sig i sekretariatet för framtidsstudier den provocativa frågan: "Hur skulle ett framtida Sverige se ut som verkligen var bra för barn? Vad skulle de kräva för förändringar av arbetsliv, boende, rörlighet o s v? Hur skulle barn och ungdomar kunna integreras i samhället?"

I "Barn – Sverige" ställs två framtidsbilder mot varandra – "Framskrivs – Sverige" och "Framtids – Sverige". De är mycket olika men frön till dem båda finns inlagda redan i dagens samhälle i form av trender, idéer och ansatser till nya verksamheter. Hur verkligheten en gång kommer att te sig beror på en mångfald av val, av vilka många görs redan i dag.

Jag önskar att många läser, debatterar och kommenterar rapporten. Framtiden är inte given. Den går att påverka.